

ECN 120 – Introduksjon til makroøkonomi I

Torsdag 9. desember 2021, kl 14-17:30 (3,5 timer)

Dette er oppgavene for del 2+3.

Verktøy:

C3: alle typer kalkulatorer, alle andre hjelpemidler - inkludert digitale
Det er ikke tillatt å motta hjelp under eksamen fra andre

Fagansvarlig: Eirik Romstad.

Ekstern kontrollør av oppgaveteksten: Bjarne Ytterhus, Handelshøyskolen BI

Tekniske problemer på eksamen meldes IT (tlf.6723 0555)

Problemer med å levere denne delen av eksamen: [Skjema for teknisk support](#)

Les følgende instruksjoner nøye:

- Eksamen har tre hoveddeler (maks poeng og anbefalt tid): (1): 40 fleirvalgsspørsmål (40 poeng, 75 minutt), (2) fem grafiske analyser (30 poeng, 60 minutt), og (3) fem kortere spørsmål (30 poeng, 60 minutt). **Totalt antall poeng er 100. Sett av nok tid på slutten for å laste opp PDF til WiseFlow.**
- For hvert spørsmål skriv teksten rett inn i svararket (i Word-fila dere finner på WiseFlow sammen med denne oppgaveteksten i PDF). Viss du ikke kan svare på et spørsmål, la spørsmålet stå ubesvart. **Du skal ikke slette spørsmål du ikke har svart på** (for det gjør det lettere både for deg og meg å holde oversikten, og for deg å gå tilbake og svare på et spørsmål du ikke har svart på).
- For å svare på enkelte spørsmål må du kanskje tegne en figur. Den kan du tegne for hand, ta et bilde med mobilen din, og så lime inn på rett sted i dokumentet, ELLER du kan bruke et tegneprogram på PCen din og lime figuren inn. Korte kommentarer til figuren kan skrives inn med håndskrift på bildet av figuren. Meir utførlige kommentarer til figuren – skriv inn med PC på rett sted.
- Noen farger gjengis dårlig på bilder. Bruk derfor helst svart eller blå penn for figuren, og trenger du ei ekstra farge, bruk rød. Ikke bruk grønn for det er ei farge som vises dårlig på bilder.
- Merk alle akser og alle linjer og felt i grafene.
- Sett av tid til å konvertere dokumentet ditt til PDF før du laster opp i WiseFlow.

Spørsmåla til del 2 starter på neste side. Del 3 følger etter del 2.

Svar i Word-fila (vedlegg til oppgaveteksten). Da slipper du å skrive inn spørsmålsteksten og sparer tid.

DEL 2: GRAFISK ANALYSE (30 POENG)

Det er fem oppgaver i denne delen. Hvert delspørsmål er verdt 2 poeng. **Husk å merke aksene tydelig og kurvene tydelig.** For delspørsmål (a), tegn en figur på et eget ark. For delspørsmål (b) og (c), bruk figuren du tegna i (a), marker det som skjer i figuren med bokstav for delspørsmålet (B og C). Når du er ferdig med å tegne figuren, ta et bilde av figuren og lim inn på rett plass. Skriv verbal tilleggsanalyse på PC.

2-1. Varemarked med maksimalpris

- Tegn et varemarked for et normalt gode (for-bruket av godet auker med aukende inntekt). Marker markedslikevekta i figuren.
- Tegn inn en maksimalpris som påvirker markedet, marker endringer i tilbudte og etterspurte mengder. Marker et eventuelt velferdstap.
- Hvilken lærdom kan vi trekke fra svaret i (b) når det gjelder bruk av priskontroll?

2-2. Arbeidsmarked med teknologisk framgang

- Tegn en figur som beskriver et arbeidsmarked *uten tariff lønn* når det er mange potensielle arbeidstakere når lønna går opp. Sett navn på aksene og kurvene. Marker markedslikevekta og kommenter helninga på tilbudskurva.
- Vis grafisk hva skjer i dette arbeidsmarkedet på kort sikt når det er teknologisk framgang. Kommenter kort effekten verbalt.
- Hvilke forhold kjennetegner arbeidsmarkeder som har ei slik tilbudskurve? Forklar kort.

2-3. Pengemarkedet når inflasjonen auker

- Tegn en figur som beskriver et vanlig pengemarked. Sett navn på aksene og kurvene. Marker markedslikevekta.
- Vis effekten grafisk i dette pengemarkedet når inflasjonen auker. Forklar kort hva som skjer.
- I USA (og fleire andre land) auker frykten for tiltakende inflasjon. Anta at den amerikanske sentralbanken ønsker å dempe inflasjonen gjennom å selge pengemarkedsobligasjoner (= inn-dra likviditet). Disse pengemarkedsobligasjonene har ei garantert rente, r^C . Illustrer dette grafisk med utgangspunkt i svaret fra (b) og forklar hva som skjer.

2-4. Valutamarkeder og renter

- Tegn en figur som beskriver et vanlig valutamarked for et land. Marker likevekta i valutamarkedet og forklar hva den innebærer.
- Sentralbanken i landet i (a) har senka styringsrenta. (i) Forklar hvordan det påvirker verdien av valutaen til landet og hvorfor denne effekt oppstår. (ii) Vis effekten grafisk i samme figur som du tegna i (a). (iii) Skriv opp den nye likevekta.
- Det er noen vinnere og noen tapere som følge av endringa i valutaverdi som du fant i (b). Nenn det du vurderer til den viktigste taper- og vinnergruppa og forklar hvorfor de henholdsvis er tapere og vinnere.

2-5. Konsumfunksjonen i makro og forventninger til framtida

- (a) Skriv opp likninga for en standard konsumfunksjon i makro og forklar hva de ulike delene av funksjonen beskriver. Lag en graf over denne funksjonen.
- (b) Anta at koronaen er i ferd med å slippe taket, og folk får meir positive forventninger til framtida. (i) Forklar hvordan dette påvirker konsumfunksjonen ved å forklare hvilke parametre som endres og skriv opp den modifiserte konsumfunksjonen. (ii) Tegn inn den nye konsumfunksjonen i grafen fra (a). (iii) Anta at disponibel inntekt er den samme som i (a) og marker endringa i privat forbruk i grafen
- (c) Anta at den disponible inntekta auker fra (a). (i) Illustrer dette grafisk og marker endringa i forbruk. Du velger sjøl om du tar utgangspunkt i konsumfunksjonen fra (a) eller (b). (ii) Hvor stor auke i skatten må til for å bringe forbruket tilbake til utgangssituasjonen du valgte (fra a eller b)? Verbalt eller illustrert grafisk.

DEL 3: KORTE SPØRSMÅL MED UTREKNINGER, GRAFISK ELLER VERBAL ANALYSE (30 POENG)

Det er fem oppgaver i denne delen. Hver oppgave er verdt 6 poeng (hvert delspørsmål er verdt 2 poeng). Viss du meiner at vesentlige opplysninger mangler eller er utelatt fra oppgaveteksten for å kunne svare på en klar måte, start svaret ditt med å **skrive ned de forutsetningene** du trenger for å gi et klart svar. På noen av oppgavene er det mulig at en enkel figur eller et eksempel kan gjøre det lettere for deg å svare klart.

3-1. Langsiktig økonomisk vekst og potensiell velferd

Solow-modellen er en sentral modell for å modellere økonomisk vekst på lang sikt. Matematisk skrives Solow-modellen ofte på følgende måte:

$$\frac{Y}{L} = Af\left(\frac{K}{L}\right)$$

- (a) (i) Forklar hva de ulike delene av modellen uttrykker. (ii) Hva er det Y/L måler og hvorfor er det så viktig i makroøkonomi?
- (b) Hvordan kan vi kople Solow-modellen til det mest brukte velferds målet i makroøkonomi?
- (c) Verdien av utdanning er ikke direkte med i velferds målet fra (b), men det er indirekte med. Hvordan?

3-2. Pengepolitikk og finanspolitikk under flytende valutakurser

Under en **lågkonjunktur** kan man føre både ekspansiv penge- og finanspolitikk.

- (a) (i) Hvordan påvirker redusert styringsrente valutaverdien til et land? (ii) Forklar hvorfor anna ekspansiv pengepolitikk som et mindre restriktivt reservekrav eller innløsning (tilbakekjøp) av pengemarkedsobligasjoner har samme effekt.
- (b) Hvordan påvirker ekspansiv finanspolitikk gjennom reduserte skatter valutaverdien?
- (c) Hvordan påvirker ekspansiv finanspolitikk gjennom auka offentlig forbruk valutaverdien?

3-3. Boligmarkedet og investeringer

Fleire norske økonomer hevder at det skjer ei «overinvestering» i bolig i Norge.

- Hva er de viktigste årsakene til at en så stor andel av investeringene i Norge går til bolig? Grunngi svaret kort.
- Mange av de samme økonomene uttrykker også bekymring for at de høye investeringene i bolig rammer andre investeringer. Hva er hovedårsaka til denne bekymringa?
- Hvilke konsekvenser ville det fått for norsk økonomi viss boligprisene falt raskt, f.eks. med 15-20 % i løpet av det nærmeste året? Grunngi svaret ditt.

3-4. Internasjonal økonomisk utvikling

Mange fattige land har lågt BNP pr. innbygger, manglende investeringer og undersysselsetting. Ei årsak til dette er at mange fattige land har dårlig tilgang på investeringskapital.

- Hvorfor er internasjonal handel et egna virkemiddel til å skape økonomisk vekst i mange fattige land?
- Git et eksempel på et anna tiltak som peker seg ut som spesielt målretta for å auke velferden i fattige land med liten tilgang på kapital. Grunngi valget av tiltak.
- Gi et eksempel på *reduserte* transaksjonskostnader i utviklingsland de siste åra, og forklar hvordan eksempelet ditt fungerer.

3-5. Dagsaktuelt: høge strømpriser og korona

Strømprisene i Sør-Norge har vært uvanlig høge i høst, og det ser ut til at høge priser vil følge oss gjennom store deler av vinteren. Denne oppgava fokuserer på husholdningene og virkningene høge priser kan ha for økonomien totalt sett.

Den månedlige elektrisitetsregninga kan fort bli 3-4.000 kr høgere for ei gjennomsnittlig husholdning med et elektrisitetsforbruk på ca 20 000 KWh i året. Høgere utgifter til ei varegruppe (her strøm) reduserer den disponible inntekt som kan brukes på andre goder og tjenester. Dvs. at vi forventer en nedgang i forbruket av andre varer og tjenester, spesielt de som forbrukerne ikke ser på som så strengt nødvendige. Denne effekten er sannsynligvis mest utprega for husholdninger med låg inntekt fordi de har mindre sparekapital og en større del av inntektene deres går til forbruk

- Noen politikere har argumentert for at elektrisitetsavgifta bør settes ned. Hvorfor er dette et ufornuftig forslag sammenlikna med meir målretta refusjonsordninger sett fra et økonomisk ståsted.

Introduksjon til (b) og (c) spørsmåla: Refusjonsordninger som skal finansieres over statsbudsjettet forverrer budsjettbalansen med mindre man reduserer det offentlige forbruket på andre sektorer eller auker skattene, f.eks. for kraftprodusentene

- Anta at regjeringa ønsker å opprettholde budsjettbalansen uten å auke skattene for kraftprodusentene. *Hvilket prinsipp* vil du da legge til grunn for fordeling av de offentlige utgiftene? Forklar hvorfor.
- Mange av de nye koronavirus-mutantene oppstår i fattige land med påfølgende låg vaksinasjonsrate, noe som ser ut til å forlenge koronarestriksjonene og de påfølgende kostnadene nasjonalt og globalt. Hvordan kan dette påvirke bruken av offentlige midler.

Bjarne Ytterhus
ekstern vurdering av oppgaveteksten

Eirik Romstad
fagansvarlig